No. 940 Zaterdag 4 Januari 1902. 19de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,-- pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10.— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 3 Januari.

ONDERWIJS.

Het *Handelsblad* zegt van den Heer *Idenburg*, den nieuwen afgevaardigde voor Gouda. Met het grootste genoegen hebben wij den heer Idenburg gehoord, een man, die door de rustige hoogheid van zijn optreden vertrouwen wekt en de overtuiging vestigt, dat hij de zaken uitstekend kent." Wij lezen nu in de kamerverslagen van 26 Nov., handelende over de Indische begrooting, dat genoemde heer sprak over het onderwijs in Oost-Indië. Wellicht, dat zijne opmerkingen ook bij ons eenige belangstelling kunnen wekken.

De heer *Idenburg* drong met klem er op aan, dat het onderwijs der Indische kinderen practischer zou worden ingericht. Onze scholen zijn te veel op Europeesche leest geschoeid, en het gevolg is, dat geen 100,000 op de 4 millioen kinderen onderwijs genieten. Er moest slechts een minimum kennis worden geëischt in lezen, schrijven en rekenen, doch wat meer in hetgeen den inlander te pas kan komen: ambachtsonderwijs, nijverheid en landbouwkennis.

De minister erkende, dat het wel gewenscht ware, het onderwijs in Indië wat practischer te maken, doch Z.Exc. ging op het oogenblik hier niet verder op in. Ook de heeren *Hugenholtz* en de *Visser* spraken in den zelfden geest en verklaarden tevens, wanneer het onderwijs meer wordt ingericht naar de behoeften van de inlanders, die thans van allerlei dingen moeten leeren, waaraan zij hoegenaamd niets hebben, dat het onderricht dan veel algemeener en toch goedkooper zou worden. Beide heeren hadden in dit opzicht nog al verwachting van de zendelingen.

* *
*

Wat de bespreking over het onderwijs in Holland betreft, verrast het ons zeer hier een verdediging te hooren van het bijzonder onderwijs *„omdat ons volksonderwijs niet eenzijdig mag zijn."* Een klacht welke men ook in Frankrijk en Amerika tegen de staatsscholen uit. In zijn *American Common wealth* waarschuwt Mr. Bryce den schoolopzieners toch niet te verlangen wat Napoleons inspecteur wilde, nm. op ieder uur van den dag te weten, wat ieder kind in geheel Frankrijk op dat oogenblik leerde.

Een doodende eenvormigheid moet zulk een systeem ten gevolge hebben.

In het kameroverzicht van *De Maasbode* Zaterdag 14 December 1901 lezen wij:

ONDERWIJS.

Het debat heeft gisteren niet het hoogtepunt bereikt, dat menigeen verwacht had. De oorzaak hiervan lag in de omstandigheid, dat de liberalen, wel verre van zich tegen de onderwijsplannen der regeering te kanten, zoo toeschietelijk mogelijk waren. De vrijz-dem. dr. Bos gaf niet alleen grifweg toe, dat eene geheele reorganisatie onzer onderwijs-toestanden noodig is, maar verklaarde zelfs, dat die door alle politieke partijen wordt verlangd. En de liberale schoolman Den Hertog, die het gewenscht achtte de bijzondere school te steunen, „omdat ons volksonderwijs niet eenzijdig mag zijn," achtte zich waarlijk geroepen het voor hare belangen op te nemen tegen......dr. Kuyper! De minister had gezegd, dat het thans goed gaat, doelend op den politieken kant der kwestie, maar de heer Den Hertog vatte dit zakelijk op en verzekerde, dat het niet goed ging, dat er tal van bijzondere scholen zijn, die zonder subsidie te gronde zullen gaan. Alleen: deze regeering, wie door de Grondwet de zorg voor het onderwijs wordt opgedragen, mag volgens hem het open bare niet door het bijzondere onderwijs verdringen. Wil zij het laatste echter beter uitrusten en verheffen, mits onder strenger eischen en toezicht, dan kan zij op den steun van vele liberalen rekenen. Ten slotte drukte spr. nogmaals den wensch uit om, langs welken weg dan ook, een oplossing te zoeken in den onderwijsstrijd.

De toestand in Frankrijk.

(*Slot.*)

De groote oorzaak van de machteloosheid der Fransche katholieken is hun verdeeldheid in het politieke.

Volkomen één in geloofszaken, zijn ze op het stuk van staatkundige overtuiging gesplitst in een menigte partijen en partijgroepen.

Vooreerst hebben wij de royalisten of koningsgezinden, die weer zijn te verdeelen in legitimisten, welke zich hun rechtmatigen koning van het huis Bourbon uit Spanje willen halen, en Orleanisten, welke zich met een vorst uit den tak Orleans vergenoegen.

Dan de imperialisten of keizersgezinden, waarvan een gedeelte weer is voor prins Victor en een ander gedeelte voor den beter gezinden Louis Napoleon.

De zoogenaamde *ralliés* erkennen de republiek als voldongen feit, overeenkomstig de vermaningen van den H. Vader, terwijl eindelijk de republiekeinen in beginsel voor dezen staatsvorm zijn.

De vertegenwoordigers van al deze verschillende richtingen kunnen er maar niet toe komen, hun politieke overtuiging ondergeschikt te maken aan den gemeenschappelijken strijd voor de godsdienstige rechten en vrijheden.

Toen voor jaren de *rallié* graaf De Mun zich aan het hoofd der katholieke beweging stelde, kwamen eenigen daartegen in verzet, omdat zij in hem nog den voormaligen royalist zagen en zijn maatschappelijke opvattingen niet deelden.

Toen later Lamy de leiding op zich nam, werd deze weer te republiekeinsch gevonden.

In den laatsten tijd heeft men Piou als leider willen vooropschuiven, maar zekere abbé Debry verklaarde zich weer tegen hem, omdat Piou in zijn program het woord „constitutioneel" in plaats van „republikeinsch" gebruikt had.

Wanneer men dien menschen nu zegt, dat zij kennelijk hun politieke gezindheid boven hun godsdienstige overtuiging stellen, dan ontkennen zij dat beslist en beweren dat juist het door hen nagestreefde politieke doel het eenig afdoende middel is tot verkrijging van bevredigende kerkelijke toestanden.

De royalist verwacht alle heil, ook ten opzichte der Kerk, van de herstelling van het koningschap; de republikein omgekeerd van het voortbestaan der republiek, en daarom geven geen van beide elkander hun stem bij een beslissende verkiezing.

Zoo overschat men den gelielkoosden staatkundigen regeeringsvorm ten minste als middel ter verkrijging van de godsdienstvrijheid, en daardoor wordt in waarheid menig Fransch

Feuilleton.

De beste troost.

II.

„Noch in een dom, noch in eene tot stichting opwekkende kapel heb ik de heilige offerande ooit met zulk eene ontroering opgedragen, als in dat armzalige kamertje, hetwelk aan de verlatenheid van Bethlehem herinnerde. De oude Jakob en de vrouw van Paul communiceerden aan het altaar; aan den zieken Paul moest ik de heilige communie op zijn leger van smarten brengen; zij zou voor hem de laatste zijn. Allen ontvingen de heilige spijze met de innigste godsvrucht, en de protestanten, die, behalve de bootslieden, daarbij tegenwoordig waren, woonden de godsdienstoefening met ernst en eerbied bij. Terwijl wij ons, na de Mis te hebben gelezen, onmiddellijk gereed maakten om te vertrekken, hield mijn medebroeder in de grootste kamer van de hut een korte predikatie in het Deensch; vervolgens stelde hij ons aan die goede menschen voor, die onze handen in 't geheel niet meer wilden loslaten en in onuitputtelijke uitdrukkingen van hartelijke blijdschap ons bedankten. „Dat was een feestdag!" zeide de oude Jakob, „o, kondet gij toch bij ons blijven! Wanneer komt er weer een priester, die bij ons blijft?" Het speet ons innig, zoo spoedig weder afscheid van deze brave menschen te moeten nemen. Onze taak was echter afgedaan en wij moesten ons haasten, om op den afgesproken tijd weder op het stoomschip te zijn."

En wie zijn die drie mannen, die zoo juist van pas in die hut op de Faröer bij de katholieken verschenen?

Hij, die de H. Mis opdroeg, is een beroemd schrijver en geleerde, genaamd Alexander Baumgartner; zijn begeleider, die den menschen biecht hoorde, is een priester uit een adellijk geslacht: Albert Geyr von Schweppenburg; zijn tweede gezel, die het altaar opsloeg en het noodige tot het heilig misoffer hielp gereedmaken, is de Zwaabsche graaf Max von Waldburg-Wolfehg geweest, thans erfgraaf en wonende op het kasteel te Waldsee (Beieren, 9 uur van Ulm).

Twee aanzienlijke heeren uit den adelstand en een beroemd geleerde in dienst van drie arme en verlaten katholieken op gindsche eiland: dat is katholieke liefde en toewijding!

En hoe kwam het, dat juist die bezoekers daar verzeild raakten?

Dat heeft God zoo beschikt. Hij was het, die aan de twee eerstgenoemden — leden der societeit van Jesus — door hunne overheid het bevel deed toekomen, naar het Noorden te stevenen, om de daar wonende katholieke broeders op te zoeken en met de genademiddelen der H. Kerk te versterken. Waarom echter juist omstreeks dien tijd? Omdat God alwetend is en zag, dat het juist toen het rechte oogenblik was.

Als toegift zij nog aangevoerd, dat de drie heeren, die aan het ziekbed van den armen visscher Paul op de Faröer stonden en getuigen zijner laatste H. Communie waren, later ook diens graf bezochten en den katholieken broeder de laatste eer bewezen. Dit geschiedde, toen zij van IJsland, waarheen zij gevaren en waar zij ongeveer zes weken gebleven waren, weder op de Faröer terugkwamen. Zij landden wederom voor het stadje Thorshaven, en pater Baumgartner verhaalt ons het volgende:

„Terstond bij onze landing ontvingen wij de treurige tijding, dat een der katholieken, die wij voor zeven weken bezocht hadden, de toen reeds zieke Paul Jensen, overleden was. De heilige communie, welke ik hem in zijn schamele visschershut had uitgereikt, was de laatste zijns levens geweest. Vele protestanten drongen na zijnen dood weldra zeer opgewonden bij den proost van Thorshaven er op aan, dat deze de gelegenheid mocht waarnemen om den „afvallige" met veel vertoon luthersch te begraven en hem ten minste dood weder bij de gemeente in te lijven. De proost kon dien voorslag niet geheel en al afwijzen. Paul moest begraven worden, en men kon het lijk niet bewaren, totdat wij van IJsland terugkwamen. De proost nam derhalve de beaarding op zich, doch vermeed daarbij alles, wat er op kon zinspelen, dat hij den overledene nog als lidmaat zijner gemeente beschouwde, en zeide integendeel aan de lieden, dat er wel binnen kort geestelijken van IJsland over zouden komen, om den overledene volgens zijnen ritus de laatste eer te bewijzen. Beter en vriendelijker kon hij niet handelen. Aangezien de kapitein ons gezegd had, dat wij eerst den volgenden morgen tegen elven zouden afvaren, zonden wij spoedig boden naar de weduwe van den ontslapene en naar den braven smid Jakob, opdat zij 's morgens vroeg tegenwoordig zouden zijn bij het inzegenen van het graf. Een wandelingetje langs het strand bracht ons aan de woning van den proost. In dat huis woonde bij de dertig jaren tot voor korten tijd de weduwe van een scheepskapitein, die bij een storm zijn dood in de golven had gevonden. Zij kon van hier uit de plaats zien, waar hij verdronk. Alle pogingen, om haar weg te bren-

katholiek de dupe van zijn kortzichtige vaderlandsliefde.

En zoo is het te verklaren hoe de meerderheid van het Fransche volk zich feitelijk door een kerkvijandige Jacobijnschsocialistische minderheid laat regeeren, en dat des te meer, wanneer men daarbij ook het volgende bedenkt:

De afgevaardigden, die de regeering niet welgevallig zijn, kunnen voor hun kiesdistricten niet de minste begunstiging verkrijgen: hun voorstellen worden eenvoudig afgescheept met de uitvlucht, dat er voor de uitvoering geen middelen zijn.

De afgevaardigden daarentegen, die bij de regeering in een goed blaadje staan, kunnen met gemak gedaan krijgen wat hun kiezers wenschen, b. v. staatsbijdragen voor het aanleggen van wegen, bruggen enz., ja zelfs voor kerkelijke doeleinden, ook al komt de afgevaardigde–vrijdenker zelf in kerk noch kluis.

De groote massa der kiezers, die zulke tastbare diensten zeer op prijs weet te stellen, redeneert alzoo: „Waarom zullen we niet ons best doen om een afgevaardigde herkozen te krijgen, die ons zulke voordeeltjes bezorgt?"

Van de grootste beteekenis voor de verdere ontwikkeling der kerkelijkstaatkundige zaken in Frankrijk zijn de Kamerverkiezingen, die het volgende jaar moeten plaats hebben. Mocht Waldeck-Rousseau daarbij de meerderheid krijgen, dan zou hij den strijd met versnelden pas ten einde voeren tot scheiding tusschen Kerk en Staat toe.

Dat zien alle goedgezinde Franschen duidelijk vooruit en daarom wordt over de heele lijn verzamelen geblazen.

De *Univers* geeft als verkiezingsparool: aaneensluiting van alle Katholieken zonder onderscheid van staatkundige gezindheid en, waar het noodig is, verbinding met die liberalen, welke voor volle vrijheid, ook op het stuk van den godsdienst zijn.

Als dit wachtwoord algemeen wordt opgevolgd, zal het gedaan zijn met de meerderheid der kerkvijandige regeering, die de wet tegen de geestelijke orden maar met 40 stemmen meerderheid heeft kunnen doordrijven, waarbij menig afgevaardigde nog maar met tegenzin vóór gestemd heeft, als het ware belezen door den even sluwen als boosaardigen Waldeck-Rousseau.

De uitzichten nu voor de naaste verkiezingen zijn den Katholieken niet bepaald ongunstig. De verkiezingen voor de algemeene raden in den afgeloopen zomer, die als een voorspel konden gelden, zijn niet zoo uitgevallen als het werd voorgesteld door de regeeringspers, die alle republikeinsche candidaten tot de hare telde en zoo de gewenschte meerderheid wist uit te cijferen.

In werkelijkheid vielen, volgens een katholieke Parijsche correspondentie, van de 1259 zetels er 510 aan de radicalen en socialisten, dat wil zeggen de eigenlijke regeeringspartij ten deel, 575 aan de Melinisten, de overigen aan de conservatieven en *ralliés.*

Daarbij komt de sedert eenige weken begonnen uitwijking van zoovele kloostergemeenten, waardoor de betrokken steden en dorpen zwaar benadeeld worden, en de wreede spotternij, die Waldeck-Rousseau zich in zake de „autorisatie" veroorlooft, de reeds heerschende verbittering in den lande ten top voeren!

Daar Waldeck namelijk te weinig aanvragen om „autorisatie" outving, liet hij, men weet nog niet hoe, in den *Univers* een berichtje plaatsen, volgens hetwelk de orden, die onmiddellijk onder den Paus staan, haar statuten niet hoefden in te leveren.

Toen hem daarop talrijke aanvragen van Franciscanen, Dominicanen en Carmelieten in handen gekomen waren, liet hij koeltjes verklaren dat ook deze orden wel degelijk haar statuten hadden in te leveren.

Het krachtigste middel tot voorbereiding van goede verkiezingen, de organisatie, laat helaas bij de Fransche Katholieken te wenschen over.

De geestelijken, die op het platteland dikwijls de eenig aangewezen mannen zijn om de kiezers voor te lichten, moeten afzien van hun recht op staatkundige werkzaamheid, dat alle overige staatsburgers kunnen doen gelden.

Nog bij de jongste verkiezingen voor de algemeene raden hebben verscheiden bisschoppen hun geestelijkheid voorgeschreven, zich van alle inmenging te onthouden.

Stelt men zich nu voor dat in het kamp der tegenpartij het geld, de invloed, de heele ambtenaarskliek van de regeering en een gewetenlooze pers aan het werk zijn, dan begrijpt men dat menig ijverig katholiek zich ontmoedigd uit het openbaar leven terugtrekt en in de beoefening van het zoogenaamd practisch Christendom zijn bevrediging zoekt, terwijl hij God bidt dat er betere tijden mogen aanbreken.

Dat zulk een tijd ook voor Frankrijk eenmaal nog zal aanbreken, daarvoor staat ons borg de diepe godsdienstzin van een groot deel van het Fransche volk, die zich ten duidelijkste openbaart in den talrijken en over 't geheel voorbeeldigen priester en kloosterlingenstand, in den stichtelijken levenswandel van vele, vooral ook invloedrijke leeken en in hun machtigen ijver voor de werken der christelijke liefde.

Die achterlijke monniken.

In de *Electrical World* vertelt een man van naam het volgende van een vriend, die in den laatsten zomer een reis door de Alpen maakte.

Mijn vriend begon den weg te bestijgen naar het hospice van St. Bernard. Na ongeveer een half uur te hebben geklommen werd hij belemmerd verder te gaan door een zwaren mist. Hij wachtte in opgewekte stemming, denkend door de beroemde Bernardshonden te worden verlost en zoo ons thuis een romantisch avontuur te kunnen opdisschen. Maar de honden lieten zich wachten en de mist trok gedeeltelijk op, zoodat hij besloot hooger te klimmen. Eindelijk kwam hij op het hospice aan, waar hij hartelijk door de monniken verwelkomd werd.

Zijn eerste vraag was:

„Waarom, pater, zondt gij Uw honden niet in een zoo gevaarlijken mist?"

Hij viel bijna van zijn stoel van verrassing, toen hij ten antwoord kreeg: „Maar waarom telephoneerde U ons niet?"

„Wat? Telephoneeren?" stamelde hij.

„Wel ja. Heeft U niet gezien, dat overal langs den weg hutten zijn opgericht? Welnu, iedere hut heeft haar telephoon. Als er mist optrekt heeft men niets anders te doen dan door te loopen tot de naaste hut en ons te telephoneeren. Wij zenden dan onmiddelijk een broeder met een hond daarheen. De hond draagt brood, kaas en wijn. Daar ons het nummer der hut bekend is, verliezen wij bijna geen tijd om den reiziger te hulp te komen."

De vriend vond het systeem zelfs te vooruitstrevend voor een zoo romantische streek.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

De onderzoekingscommissie.

Maandag ll. heeft de H. E. G. heer Gouverneur met de heeren Went en Havelaar een rit gemaakt door de bovendistricten en hebben toen de groote plantage *Groot St. Joris* bezichtigd.

Vrijdag ll. is Z. H. E. G., vergezeld van Vrouwe De Jong Van Beek en Donk en de heeren der onderzoekingscommissie, naar de benedendistricten gereden tot aan Westpunt.

Naar wij vernemen zal de expeditiereis naar de Bovenwindsche eilanden 10 Januari beginnen. Indien de omstandigheden in La Guaira het veroorloven, zal de heenreis plaats hebben op het oorlogsschip *Utrecht*, 14 Januari wordt de H. E. G. heer Gouverneur op Saba verwacht, terwijl 11 Januari H. M. *Sommelsdijk* bij St. Eustatius zal gereed liggen om de heeren Went en Havelaar naar de Bahama–eilanden te voeren. Genoemde heeren schijnen dus spoedig afscheid van ons eiland te zullen nemen; wij vertrouwen ten minste later iets van hen te vernemen, wat blijk geeft, dat hun bedrijvige reis ook nut aanbracht voor de kolonie. Wij wenschen den heeren een behouden thuiskomst.

De H. E. G. heer Gouverneur, zal, naar men zegt, per paket *Gouverneur van den Brandhof* de terugreis maken.

Havennieuws.

De paket voor de Bovenwindsche eilanden vertrekt morgen, Zondag 5 Januari.

* *
*

Het 'amerikaansche slagschip 1ste klas *Indiana* is Zaterdagmiddag 12 uur naar Trinidad gestoomd. Onze beschrijving van dezen oorlogsbodem kwam, naar wij in de *Curaçaosche Courant* zagen, niet overeen met de officieele kennisgeving van den Kommandant W. H. Emory. Ons bericht ontleenden wij aan de *Marine-Almanach* van 1901. Is deze opgave ook juist dan moet men bij het aantal van 't geschut door den Kommandant opgegeven waarschijnlijk nog 5 torpedowerpers tellen om het door de *Almanach* vermelde getal 47 te verkrijgen.

Er waren aan boord 26 officieren, terwijl de bemanning uit 430 koppen bestond.

* *
*

Zondagmorgen is door de *Nueva Maria Eliza* een kistje ruw goud aangevoerd afkomstig uit de goudmijnen van Aruba. De waarde wordt geschat op 30,000 gld.

Santa Maria.

De Nieuwjaarsdag begon met een ongeluk. Toen een timmerman een hooge ladder was opgeklommen om een noodzakelijke reparatie aan de goot der school te verrichten, brak de ladder en de werkman gleed langs den muur naar beneden. Goddank, kwam de man met den schrik vrij.

Nieuwjaarspret.

Er is rumoer genoeg gemaakt, aan klappertjes en donderbussen geen gebrek. Op sommige plaatsen werd het vuurwerk meer met smaak afgestoken en zagen wij werkelijk aardige tooneeltjes, al komt vuurwerk nu juist niet even zacht neer als de *confetti*. Middernacht was heel ver zichtbaar door haar toovergloed van bengaalsch vuur waar boven vuurpijlen omhoog vlogen en waarop vuurbouquetten nedervielen.

Over een paar ergerlijke voorvallen zoowel in de stad als in de buitenwijken zullen wij maar zwijgen, hopende dat dit werkelijk tot de uitzonderingen zal blijven behooren.

Officieele berichten.

Bij proclamatie van den 2den Januari 1902 is met ingang van 3 Januari het dagelijksch beleid van zaken tijdelijk opgedragen aan den Onder-Voorzitter van den Raad van bestuur wegens korte afwezendheid des Gouverneurs van de hoofdplaats door de reis van ZHEG. naar het 4de en 5de district van het eiland.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Geronimo Duran para entregar á Blanca Cohen, Santiago Duga, Dionicia Dacosta gomez, Lorenzo Eslava M., J. M. Gragirena, Florence P. Maduro, David D. Mendes, Arturo R. Myerston y señora, Isidoro Rodriquez, C. M. Schotborgh, I. L. H. Vigrin.

Niet voor bestelling vatbaar de volgende drukwerken geadresseerd aan: P. C. Eskildsen enfam:, Isaac Palm & fam:, F. v. d. Donck, v. Okhuizen.

Marine.

Met de *Prins Frederik Hendrik* is

---

gen en door verandering van woning verstrooiing te verschaffen, waren vruchteloos. Haar eenige, weemoedige troost was het, op de klippen en golven te staren, welke eens alle droomen harer jeugd, haar eerste levensgeluk en de verwachtingen er van verzwolgen hadden. Pater van Geyr bezocht den proost, die zich zeer minzaam betoonde. Wij stegen nog verder tot aan de rotsen, welke de kleine bocht van Thorshaven insluiten.

„Toen wij van onze kleine wandeling terugkeerden, ontvingen wij van het schip de onaangename boodschap, dat wij reeds te middernacht onze reis moesten voortzetten en afvaren. De voorgenomen uitvaart voor den overleden Paul werd daardoor onmogelijk. Er was nu niets anders aan te doen, dan 's avonds in alle stilte het graf in te zegenen en voor de arme ziel bij hetzelve te bidden. Toen mijnheer Hansen en Dr. Schweitzer daarvan hoorden, gaven zij al spoedig den wensch te kennen, ons te mogen vergezellen. De noodige gewaden en het wijwater hadden wij reeds bij de hand, en zoo trokken wij nogmaals in de richting van het missiehuis op, waar niet ver van het strand het kleine kerkhof van Thorshaven zich op de helling van den heuvel uitstrekte. Een paar Färingers, die ons daarheen zagen gaan, sloten zich nieuwsgierig bij ons aan.

„Het was laat geworden, ongeveer tien uur. De maan scheen glinsterend boven de Sond, welke droomerig aan onze voeten lag, en boven de droefgeestige, rotsachtige heuvels van het eiland. Ik gevoelde mij diep ontroerd, toen ik, met roket en stola bekleed, op het luthersche kerkhof stond, aan het graf van den eersten katholieken Färinger, die hier sedert de tijden der reformatie weder een gewijde rustplaats verkrijgen zou, — aan het graf van een armen visscher, dien ik slechts eenmaal in mijn leven gezien had, doch die als katholiek mijn vriend en broeder was.

„Zoo vriendelijk klonk het gebed: „Heer, door wiens barmhartigheid de zielen der overledenen rusten, verwaardig u, dit graf te zegenen, en stel uwe uwe heilige engelen aan, om het te bewaken, en bevrijd de zielen van hen, wier lichamen hier begraven worden, van alle boeien der zonden, opdat zij zich steeds zonder ophouden met uwe heiligen in U moge verheugen."

„Vervolgens dat verheven Benedictus en de troostrijke antiphoon: „Ik ben de opstanding en het leven; wie in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven, en ieder, die in mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven."

„Wij konden onzen goeden Paul op dat oogenblik geen kruis op de laatste rustplaats planten, omdat alles zoo overhaast in zijn werk ging, maar wij konden althans door wijwater haar teekenen met het teeken der overwinning. Pater van Geyr sprak daarna eenige woorden ter nagedachtenis van de ontslapene en wij baden ettelijke malen het Onze Vader voor de rust zijner ziel. Onze niet-katholieke vrienden waren door de eenvoudige ceremonie en de schoone gebeden der Kerk zichtbaar getroffen, Dr. Schweitzer zeide later, dat deze avond de merkwaardigste van heel de lange reis voor hem geweest was. Ik geloof, dat vele andersdenkenden dergelijke indrukken zouden gevoelen, wanneer zij den katholieken godsdienst van tijd tot tijd ernstig en oplettend volgden. Doch daar behoort een zekere stilte en kalmte toe, welke men in het gewoel van dagelijksche beslommeringen maar al te licht verliest. Op mij zelf heeft de plechtige stilte van dien avond en het eenzame kerkhof aan het verre strand van het rotsachtige eiland een onvergetelijken indruk achter gelaten.

„Het was tegen middernacht, toen wij weder aan boord kwamen van het schip, dat om vier 's morgens de ankers ligtte."

Dat is katholieke liefde en genegenheid ontsproten uit den bodem van waar katholiek geloof!

hier het detachement aanvullingstroepen op 1 Januari aangekomen. Door de militaire kapel begeleid werden zij naar het fort gebracht om de eerste dagen frisscher door te brengen. Het detachement 30 man groot, staande onder sergeant N. RIDDER, verloor in Suriname een soldaat, doordat deze in het ruim viel en spoedig daarna stierf.

Overdracht.

Volgens *El Imparcial* hebben de heeren S. E. L. MADURO EN ZOONS de werf, waterleiding en ijsverkoop, welke vroeger aan den heer L. B. SMITH toebehoorden, overgenomen.

Een zoon van den overleden heer SMITH blijft nog directeur der ondernemingen.

Gevaar.

Gisterenmiddag omstreeks 12 uur werden eenige koppels ossen vervoerd. Voor het kerkplein van Pietermaai begonnen de dieren een weinig wild te worden, en trokken en rukten met zulk een geweld, dat zij bijna hun begeleiders te sterk af werden, en medesleurden, terwijl zij heen en wederliepen. Toen zij bedaard waren, liepen zij rustig voort tot bij den berg van Pietermaai, waar zij zich andermaal onwillig toonden, verkeerde wegen in liepen, midden op het kruispunt stil stonden en eenigen menschen schrik aanjaagden. Ware er een rijtuig van den berg afgekomen, dan zou er bijna zeker een ongeluk hebben plaats gehad. Wij meenen dus terecht van een gevaar te mogen spreken dat zich gemakkelijk kan voordoen bij het vervoer van ossen en wat met een weinig overleg men vermijden kan.

Ingezonden Mededeelingen.

Nederland.

Dr. Kuyper en de nieuwe Koers.

In het tweede gedeelte zijner rede op 6 Dec. jl. sprak dr. Kuyper aldus over de plannen der regeering om de ongeloovige beginselen in de wetgeving te stuiten:

Wat is de reden geweest dat de partijen van de rechterzijde, die tot dusverre steeds gehandhaafd hebben gezonde beginselen en gezonde inzichten, zich de weelde hadden veroorloofd om zich min of meer verder van elkander te verwijderen, nu bij de laatste stembus de handen ineengeslagen hebben? Wat is de beweegreden geweest dat, zonder voorafgaand overleg, de Roomsch-Katholieken en de drie á vier Protestantsche Staatspartijen vanzelf, elk voor zich, zich gedrongen gevoeld en de noodzakelijkheid ingezien hebben, om hun onderlingen strijd voor een oogenblik te laten varen en samen op te komen tot verdediging van iets, dat hun gemeenschappelijk heil betreft?

Men moet dit niet behandelen, gelijk de geachte heer Drucker dit deed, alsof dit slechts een bedenkelijke uiting was in een of ander wetsontwerp; maar wanneer in een reeks wesontwerpen achtereenvolgens een kleine reeks uitingen voorkomen, die alle de openbaring zijn van een zelfden geest, en wanneer men dien geest in de maatschappij en in het sociale leven steeds krachtiger ziet veldwinnen, en men diep gevoelt dat die geest al meer strekt om het volk te demoraliseeren, dan zal die geachte afgevaardigde toch zelf toegeven dat, wie die overtuiging is toegedaan, ook geroepen is over kleine verschillen heen te stappen en op te komen tot gemeenschappelijke verdediging van het gemeenschappelijk goed.

Dat in de maatschappij een geest woedt, die onder den naam van modernen geest, iets anders wil, dan wat de Christelijke volksgeest is, zal hij niet ontkennen. Ook hem is niet onbekend hoe zelfs door mannen van naam de vrije liefde openlijk verdedigd is; hoe de zelfmoord in stede van als een kwaad veroordeeld te worden, geëerd en geloofd geworden is; hoe het nieuw-Malthusianisme met al zijn schrikkelijkheden, tot zelfs hier in de Kamer publiek verdedigd geworden is: hoe in onze literatuur door scabreuse behandeling van het sexueele leven zoo ver gekomen is, dat het vroeger toongevende tijdschrift van ons Nederlandsch leven ongschikt is verklaard en een ander tijdschrift in anderen geest is opgericht.

Al die verschillende uitingen nu in het nationale leven hangen samen met het grondprincipe van het leven zelf; en gelijk er in de Memorie van Beantwoording op gewezen is, wordt ten slotte de regeling van het recht beheerscht door de wijze waarop de relatiën tusschen mench en mensch geregeld worden; op welke wijze wordt opgevat: de verhouding tusschen man en vrouw, tusschen ouders en kinderen, tusschen patroons en werklieden, tusschen onderdanen en overheid en tusschen overheid en God.

En deze zes relatiën nu vormen één complex, waarvan, zoo ze faalt, de opvatting onze geheele Staatsregeling beheerscht en waarvan de verderfelijke invloed niet ontkend mag worden. Ontkend kan 't niet worden dat de leer der vrije liefde, dat de nieuwe literatuur invloed hebben op de beschouwingen over de verhouding tusschen man en vrouw; ontkend toch kan niet worden, dat nihilisme en anarchisme voortwoekeren, en dat de *droomers* van Maurits van Wagenvoort reeds hebben geleid tot verdedigers van den koningsmoord. Ontkend kan niet worden, dat al zulke slechte ideeën veld gewonnen hebben in de maatschappij en daaraan langzamerhand een richting gegeven hebben, die herziening behoeft.

Kerknieuws.

Van bevoegde zijde ontvangen wij de blijde mededeeling, dat ook in ons vaderland de luistervolle viering van het 25 jarig pontificaat van Z. H. den Paus wordt voorbereid. HH. DD. HH. de Aartsbisschop en Bisschoppen van Nederland hebben, ieder voor zijn eigen diocees, opdracht gegeven aan de navolgende heeren: jkr. H. P. C. Bosch van Drakestein (Utrecht), mr. F. Th. Westerwondt (Haarlem), W. J. H. Prinzen (s-Boch), mr. M. P. M. van Dam (Breda) en jkr. mr. Ch. Ruys de Baerenbrouck (Roermond), om een beperkt getal aanzienlijken uit te noodigen tot het vormen van een comité, dat in het aanstaande voorjaar de hulde van het Katholieke Nederland aan den feestvierenden Opperpriester zal gaan aanbieden. Geve God, dat de H. Vader zijn zilveren Pausfeest in gezondheid en vreugde moge beleven!

Buitenland.

Frankrijk. — De voormalige fransche gezant te Peking, Pichon, is door *Temps* en *Echo de Paris* geïnterviewd betreffende de betrouwbaarheid van generaal Voyron's bekend rapport, in zake de plunderingen in China, en de diplomaat heeft geantwoord, dat er inderdaad eenige lakenswaardige daden gepleegd zijn o. a. in het paleis van prins Li, waaraan hij ook *twee* missionarissen schuldig acht. Overigens, zeide Pichon, zijn er berispelijke dingen gedaan door de onderdanen van alle natiën. Zelfs werden van ultimo Augustus tot ultimo December van het vorig jaar door de engelsche legatie bij pubiek opbod de door indische troepen geroofde voorwerpen verkocht ten bate der engelsche soldaten!...... Ook vernam hij, dat amerikaansche zendelingen een paleis waren binnengedrongen en daar flink aan het plunderen waren gegaan. Zoodat het dus nog volstrekt niet een uitgemaakte zaak kan heeten, dat de hierboven bedoelde twee missionarissen *katholieke* missionarissen zouden zijn — hetgeen de fransche socialisten, zooals voor de hand ligt, toch het liefst zouden willen!

De *Figaro* drukt —zeer *ad rem*—nog eens de verklaringen af, door Mgr Favier, den franschen bisschop te Peking, op den 7 Januari ll. tegen over een een aantal journalisten te Parijs afgelegd, als antwoord op de tegen hem en de overige katholieke missionarissen uitgebrachte bekende beschuldigingen. Dit pleidooi—elf maanden vroeger uitgesproken dan het requisitoir!— luidt aldus:

"Toen de verbonden troepen Peking binnenrukten, was de stad verlaten. Alle inwoners hadden de vlucht genomen. Onze Christenen werden verschrikelijk geteisterd door den honger. Het bewijs daarvan is, dat van de 400 personen, die gedurende het beleg door ons in de tuinen van den Peitang begraven werden, er nauwelijke 50 gesneuveld waren door de kogels der Boxers, en daarentegen 350 tengevolge van uitpunting.

"Moesten wij nu maar sterven, omdat wij de levensmiddelen, waaraan wij het meest behoefte hadden, niet konden machtig worden, bij gebrek aan verkoopers?

„Ik was van meening dat wij zoo dwaas niet moesten zijn en *vroeg daarom aan den fransche gezant machtiging* om uit de verlaten magazijnen den noodigen voorraad levensmiddelen, kleeren, brandstoffen enz. op te doen, onder voorwaarde, dat de prijs van al hetgeen wij op die wijze uit de chineesche staatsmagazijnen wegnamen, later zou worden afgetrokken van de ons verschuldigde schadevergoeding en dat wij-zelven zoo spoedig mogelijk schadevergoeding zouden verleenen aan de particulieren, bij wie een of ander was gerequireerd.

"Is dit niet alleszins redelijk? De heer Pichon dacht er juist hetzelfde over als ik," ging Mgr Favier voort, „en ik geloof niet, dat iemand, die ter goeder trouw is, een andere meening kan zijn toegedaan. Wij hebben onder geen enkel opzicht misdaan tegen de rechtvaardigheid of tegen de naastenliefde. Indien er verkeerde daden zijn gepleegd, dan is dit gschied *geheel tegen mijn wil en tegen mijn voorschriften*. Om zich daarvan te overtuigen, behoeft men slechts de instructies te lezen, welke ik onder dit opzicht aan mijn Christenen heb gegeven. Ik heb deze instructies — die overigens ook zijn opgenomen in een groot aantal fransche bladen — van den predikstoel laten voorlezen en ze binnen en buiten de kathedraal laten aanplakken."

Summa summarum, zegt de *Figaro*, kan de zoogenaamde plundering, waaraan zich de missionarissen zouden hebben schuldig gemaakt, worden teruggebracht — enkele verkeerde daden, door dezen of genen begaan en door Mgr. Favier evenzeer betreurd als erkend buiten rekening gelaten — van levensmiddelen en goederen, noodig om in de eerste behoeften te voorzien — een handeling waarbij de bisschop gedekt was door de officieele goedkeuring van Frankrijk's gezant."

—Ofschoon de Fransche ministerpresident beslist geweigerd heeft het rapport van generaal Voyron bekend te maken, heeft het socialistische blad de *Petite Republique* uittreksels van dat rapport gepubliceerd, welke bewijzen, dat een hooggeplaatst persoon verraad heeft gepleegd. Wie het is geweest, zal wel steeds een geheim blijven.

Deze uittreksels zijn wel zoodanig gekozen, dat ze den indruk geven compromitteerend te zijn voor de missionarissen, wat echter volstrekt niet het geval is.

Na de bevrijding hebben de missionarissen *met goedgevinden der buitenlandsche gezanten*, uit de chineesche paleizen levensmiddelen en voorraden gehaald voor de uitgehongerde Christenen. Zij waren genoodzaakt dat te doen, omdat de bevrijden die paleizen begonnen te plunderen, maar zij hebben onmiddellijk kennis gegeven, dat de waarde der in beslag genomen goederen zou afgetrokken worden van de schadevergoeding, door China te betalen. Het is ook waar, dat de missionarissen aan de soldaten wissels hebben gegeven, maar ook hier handelden zij volkomen correct. De soldaten hadden nam. oorlogsbuit gemaakt in den vorm van allerlei voorwerpen. Zij wilden deze voorwerpen omruilen tegen geld.

Daar er geen fransche bank is in Peking waren de missionarissen alleen hiertoe in staat. De buit werd hun dan overgedragen, waarvoor zij aan de soldaten 520 francs en aan de offic. 2600 frcs. uitbetaalden.

Niemand, behalve de Fransche godsdiensthater, zal in deze handeling eenig onrecht bespeuren, integendeel de

missionarissen hebben alles gedaan om allen van dienst te zijn.

Ondank is 's werelds loon! Nog steeds wordt in de fransche Kamer getracht de schadeloosstelling aan diezelfde missionarissen te beknibbelen. De sectaris Hubbard heeft weer allerlei pogingen aangewend en zich zelfs niet ontzien om te trachten door slinksche streken zijn doel te bereiken. Maar 't is hem niet gelukt. De Kamer heeft met sterke meerderheid twee ongunstige bepalingen uit de wetsvoordracht verwijderd tot groote ergernis der uiterste linkerzijde maar tot dankbaarheid van alle weldenkenden.

Beide bepalingen betroffen weder de missionarissen. De eerste had tot doel alleen aan de goedgekeurde congregaties schadeloosstelling te verleenen. Zij werd verworpen met 461 tegen 84 stemmen. In de tweede bepalinh werd gezegd, dat slechts zooveel zou mogen worden uitbetaald als de schatkist reeds van China had ontvangen. Terecht werd door den heer Berthelot opgemerkt, dat deze bepaling de ontkenning was der wet zelve. Zij werd dan ook geschrapt met 342 tegen 188 stemmen.

— *De Parijsche gemeenteraad en de Congregaties.*—In den gemeenteraad van Parijs is een motie van protest tegen de wet op de vereenigingen met 49 tegen 33 stemmen aangenomen. Deze motie verklaart, dat de wet van 1901 op de vereenigingen een slechte wet is, voortgekomen uit antiliberalereactie en dus antirepublikeinsch; dat, in geen geval de gemeenteraad zich zal mogen leenen tot toepassing van de beperkende bepalingen, die de wet bevat, en dat de gemeenteraad dus den raad geeft, zonder in een nader onderzoek te willen treden van de voorstellen ter uitvoering der wet die hem zijn gedaan, geen belemmering in den weg te leggen aan de vrijheid van eenige vereeniging.

Belgie.— De Koningin van België is volgens de „Ind. Belge" ernstig ongesteld. Haar toestand wekt bezorgdheid in haar omgeving.

Duitschland. — Een part. tel. uit Berlijn aan de „N. Rott Ct." meldt, dat kolonel v. Reisswitz van het 147 ste regiment infanterie, waartoe de bij het duel te Insterburg doodgeschoten luitenant Blaskowitz behoorde, zijn ontslag heeft gekregen, omdat hij niets heeft gedaan, om het duel te voorkomen.

—Te Weenen vertelt men dat aartshertog Ferdinand, die op het oogenop bezoek is bij keizer Wilhelm, met dezen beraadslagen zal over maatregelen tot bestrijding van het tweegevecht bij het Duitsche en het Oostenrijksche leger. De bepalingen betreffende de taak van de raden van een zouden herzien wordən.

Engeland. — Het Parlement zal nu inderdaad den 16 Januari weder bijeenkomen. De Minister van Financiën, Sir Michael Hicks Beach, toch heeft bijna geen middelen meer. Tegen het einde der laatste zitting verklaarden „de 20 Wijsheden, die het land regeeren," dat zij waarschijnlijk in September 70,000 man uit Zuid-Afrika terug zouden kunnen roepen. Dat zou eene groote bezuiniging zijn geweest. Maar nu de zaken anders zijn geloopen; nu de 20 Wijsheden, als zij konden, nog wel 70,000 naar Zuid-Afrika wilden zenden, nu is het een raadsel, hoe de Regeering, op wettige wijze zal voorzien in de groote uitgaven, welke de oorlog vereischt. Misschien neemt de Regeering, die een toestand van wetteloosheid in de Kaapkolonie goedkeurt, het ook in het moederland niet zoo nauw met de wet. Maar vragen en onderzoeken zal een eerste werk zijn van het Parlement. „En in dit belachelijk Kabinet, vervolgt *Daily News* „zijn slechts 2 mannen, die de verantwoordelijkheid voor hunne daden op zich nemen en zich niet achter anderen verschuilen. Dat zijn de heeren Chamberlain en Sir Michael Hicks Beach. Maar de „pluimen" van den heer Chamberlain zin beslijkt en met bloed bemorst. En Sir Michael is een man van de Grondwet, die geen „pluimen draagt. Als hij voor het Lagerhuis staat, zal hij waarheid spreken."

— Aan de *Pall Mall Gazette* wordt uit Aldershot geschreven, dat feitelijk alle manschappen der Engelsche garnizoenen, die in staat zijn aan een veldtocht deel te nemen, vóór het eind van dit jaar op weg naar Zuid-Afrika zullen zijn. Behalve de geregelde troepen zullen, naar men verwacht, een 12tal batalions der militie worden aangewezen voor den werkelijken dienst. De troepenversterkingen zullen Lord Kitchener's leger niet vermeerderen. Zij zullen slechts dienen om de vermoeide troepen uft te lossen. En zoo, zegt het blad, „zal Lord Kitchener in Januari beschikken over de beste troepen, welke Engeland kan leveren en overvloedig voorzien zijn van paarden."

— Het agentschap „Paris-Nouvelles" geeft een staatje, dat doet zien, hoeveel de oorlog in Maart a. s. aan de Engelschen zal gekost hebben. Het totaal bedrag is 172.627,000 pd. st.; d. i. bijna 4¼ pd. st. of ruim 50 gulden kost de oorlog aan iederen Engelschman, het kleinste kind medegerekend. Daaronder zijn niet begrepen de transporten, die eveneens millioenen bedragen

Uit een rapport van de Engelsche regeering blijkt dat sedert 1 April van van het vorige jaar tot 31 Maart van dit jaar 3179 officieren, 79,655 manschappen en 21,225 paarden uit Engeland naar Zuid-Afrika zijn gezonden; van de paarden zijn er 1200 op reis gestorven. Van 42.099 muilen zijn er 1407 bezweken. Uit Australië zijn met vier schepen 126 officieren, 2184 manschappen en 2507 paarden gezonden. Uit Noord- en Zuid-Amerika, Oostenrijk en Australië zijn in het genoemde tijdvak 76,214 paarden naar Zuid-Afrika geëxpedideerd, waarvan 2936 niet levend zijn overgekomen.

Aan boord van də „Templemore" ging het 7de huzaren, sterk 22 officieren en 430 onderofficieren en manschappen, naar Zuid-Afrika. Er ging 450 paarden mede.

Gedurende de reis van Adelaïde (Australië) naar de Kaap van de „City of Lincoln" sloeg de bliksem in. Het schip had 700 paarden aan boord, waarvan er 200 gedood werden.

Transvaal. — Wat de sameuzwering te Johannesburg betreft hieromtrent deelt Laffan het volgende mede. Het plan der zamenzweerders was alarm te maken, waardoor de Raud-Rifles onder de wapens zouden worden geroepen. Dezen zouden dan ontwapend worden en men zou de stad bezet houden tot de la Reij van buiten een aanval op de Engelsche troepen zou doen. Er zijn schriftelike bewijzen dat er overleg gepleegd is met de la Reij. Deze zou de uitvoering vertraagd hebben, daar hij een wonde aan het been had, die hij bij Moedwil had opgedaan.

Uit Johannesburg wordt voorts het volgende gemeld: „Drie-en-twintig duizend onsen goud, die door de Boerenregeering waren opgecommandeerd van de mijneigenaars en teruggevonden werden in de munt te Pretoria, bij de bezetting dier stad door de Engelschen, zijn aan de eigenaars teruggegeven.

De autoriteiten hebben kennis gegeven, dat de prijs van dynamiet met ingang van 1 October jl. is verminderd met een pond sterling per kist; $9000 is aan de mijnen terugbetaald, als zijnde te veel betaald bij het gebruik vun dynamiet sedert den dag waarop dit besluit in werking is getreden."

De oorlogsberichten bestaan slechts uit 2 telegrammen 21 en 22 Dec. uit Johannisburg geseind. Het eerste meldt een vermoedelijk groote nederlaag der Engelschen bij de Oranje- en Vaalrivier, het tweede maakt bekend dat *De Wet* een kampement te Fivefontein overrompeld heeft. De verliezen der Engelschen, vreest men, zijn aanzienlijk.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1901.	Marcb.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.
Vertrekt van NEW-YORK............	Nov. 23	Nov. 30	Dec. 7	Dec. 14	Dec. 21	Dec. 28
Komt aan te SAN JUAN............		Dec. 5		19		Jan. 2
Vertrekt van „		6		29		3
Doet CURAÇAO aan............		8		22		5
Komt aan te LA GUAIRA............	30	9	14	23	28	6
Vertrekt van „	Dec. 1	11	15	25	29	8
Komt aan te PTO. CABELLO............		12		26		9
Vertrekt van „		13		27		10
Komt aan te CURAÇAO............	2	14	16	28	30	11
Vertrekt van „	9	15	23	29	Jan. 6	12
Doet LA GUAIRA aan............		16		30		13
„ PONCE „			25		8	
„ SAN JUAN „	11	18		Jan. 1		15
Komt aan te NEW-YORK............	17	23	31	6	14	20

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Dec. 2	Dec. 9	Dec. 16	Dec. 23	Dec. 30	Jan. 6
Komt aan te MARACAIBO............	3	10	21	24	31	7
Vertrekt van „	7	13	17	27	Jan. 4	10
Komt aan te CURAÇAO............	8	14	22	28	5	11